

¿Com afectarà a les nostres butxaques el Mercat Únic Europeu?

Euroincògnites 93

Fins que entre en vigor el Mercat Únic Europeu queda només un grapat de mesos, l'1 de gener del 1993. L'espai econòmic unificat que eliminarà els obstacles actuals a la lliure circulació d'hommes, mercaderies, serveis i capitals ens reserva sorpreses de tota mena.

El més segur és que quan arribarà l'1 de gener de l'any que ve, per a la majoria dels catalans, valencians, mallorquins i la resta dels habitants a l'estat espanyol no es produeixen canvis radicals —ni econòmics, ni socials ni de qualsevol altre tipus— amb l'entrada en vigor, a partir d'aquesta data, del mític Mercat Únic Europeu.

Serán molts pocs els aspectes legislatius i administratius comunitaris que condicionaran la nostra vida quotidiana, perquè, entre altres coses, es tracta precisament, segons l'esperit dels homes que tenen poder de decisió a Brussel·les, que per a l'inici del Mercat Únic gairebé tots els reglaments i lleis estiguen d'una manera o d'una altra ja en pràctica.

No obstant això, l'1 de gener del 93 representarà per a un cert nombre de sectors uns condicionants nous que els obligaran a prendre noves iniciatives o rectificar estratègies per tal de no quedar-se aparcats en la dura carrera de la competitivitat.

Els primers d'aquesta nòmina seran els empresaris, obligats a adaptar les estructures de les seues empreses a les noves regles del joc mercantil comú. Hi ha moltes incògnites igualment per a altres col·lectius: desocupats, professions liberals —metges, advocats, enginyers— catèdràtics, estudiants (vegeu-ne requadre) que avui per avui estan enlaire.

¿Existirà un marc jurídic comú per a totes les societats mercantils com a conseqüència de l'establiment del Mercat Únic? En el camp estrictament monetari i financer, ¿quin serà el potencial d'ús de la moneda europea, l'ecu, en el nou context comunitari?

Pel que fa als intercanvis amb tercers països ¿les mercaderies que entraran en qualsevol país membre de la comunitat podran després circular lliurement en altres països fora de l'àrea de la CE? Molts

d'aquests interrogants estan a hores d'ara sense aclarir i caldrà esperar per veure en la pràctica els resultats d'aquestes normatives.

L'obertura generalitzada, però, no significa, ni molts menys, l'establiment de fet d'una Europa federal —un somni que conserven amb molta il·lusió els federalistes del vell continent— perquè cadascú dels estats membres (els dotze actuals i els següents que vinguen més tard a ampliar el "club") conservaran íntegrament tots els seus atributs de sobirania, exceptuant-ne, això sí, dos casos: quan les disposicions nacionals siguin contràries als principis de lliure circulació o quan hi haja obligació expressa per a la Comunitat de legislar (normes mínimes comunes) o negociar amb l'exterior (política exterior comuna).

A pesar de l'ampli àmbit a què afectarà la nova situació de llibertat comercial i financera, moltes coses quedaran encara en el fons del calaix del president de la Comissió Europea, el francès Jacques Delors (virtual cap del govern europeu unificat) o en la llista d'espera dels temes a debatre en el Parlament Europeu d'Estrasburg.

Els aspectes fiscals, la política monetària amb la coordinació de les polítiques econòmiques i socials i l'equilibri d'infraestructures per a l'augment del nivell de vida dels països socis menys desenvolupats són alguns d'aquests temes que hauran d'esperar.

Quant al tema fiscal, els europeistes continuen trobant-hi importants obstacles per aconseguir una vertadera unitat. La supressió de totes les formalitats duaneres —cosa impensable mentre no s'estableixca la unitat fiscal— podria provocar tot tipus de frau fiscals. L'única solució a aquest inconvenient podria ser "l'harmonització dels tipus impositius", com proposen des de Brussel·les. En aquest sentit es tendria cap a la imposició de

dos tipus d'IVA exclusivament: un reduït, entre el 4% i el 9%, i un altre entre el 14% i el 20%. La incògnita que apareix aleshores és saber qui haurà de percebre, en última instància, l'IVA i la resta d'impostos especials comunitaris. Segons els experts de Brussel·les "la proposta més acceptada i la que ja es fa en la pràctica és que siga l'administració fiscal del país de consum de les mercaderies i productes la responsable de cobrar aquesta taxa".

Els mateixos especialistes preveuen la implantació d'un sistema de compensació entre els estats membres sobre una base macroeconòmica (dades que controlen, com el cost de la vida, l'activitat mercantil). Una de les opcions pot ser —segons els calculs dels tècnics europeus— fixar la totalitat percebuda per cadascun dels estats en concepte de fiscalitat indirecta a partir de les estadístiques dels fluxos comercials. Els països que hagen percebut massa tornaran els superàvits a aquells que tinguen un saldo negatiu.

LA CIRCULACIÓ DE MERCADERIES

La lliure circulació de mercaderies (LCM), un altre dels principis fonamentals del Mercat Únic, provoca també un bon nombre de preguntes per als gairebé 300 milions d'europeus que l'any que ve conviuran en un sòl i únic espai econòmic. ¿Subsistirán alguns tipus de formalitat en la frontera? ¿Es produiran el 1993 algunes demores en les fronteres?, la lliure circulació ¿servirà també per als productes originaris d'altres països?, o pel contrari, en el Mercat Únic ¿tan sols podran circular els productes comunitaris "made in Europa"?

Les respostes que terren des de Brussel·les, en aquest sentit, no deixen entreveure, desgraciadament, la supressió to-

Ja som europeus. ¿I ara què?

Molts europeus s'alçaran l'1 de gener del 1993 i es trobaran davant una nova situació que pot afectar les seues finances, la seua professió i fins i tot el seu estatus social. Amb el Mercat Únic Europeu uns sectors guanyaran, però altres es quedaran igual que abans, o encara pitjor que estaven.

RAFA GIL

Les dones. No s'ha de veure en el fet de presentar les dones europees com a sector diferenciat del dels homes cap actitud "masclista". Està prou demostrat que tant en l'àmbit comunitari com en l'estatal, dins del territori de cadascú dels estats membres, es donen greus diferències de drets i igualtat d'oportunitats en detriment de les dones en tots els sectors econòmics. La taxa d'atur, per exemple, té molta més repercussió en les dones que en els homes europeus. L'estat espanyol ocupa el primer lloc en la llista amb un percentatge que raneja el 25% de dones desocupades, contra un 11% entre homes. Encara que aquesta diferència és més petita, en cap estat soci de la CE hi ha un equilibri en l'ocupació laboral. Per tant, així les coses, les dones amb el Mercat Únic continuaran patint la càrrega de la desigualtat, però els organismes de decisió europeus, Comissió, Parlament i Tribunal de Justícia, són cada vegada més sensibles a aquestes diferències i intenten corregir-les.

Els desocupats. El "càncer" econòmic que representa la desocupació en els dotze països no trobarà, és clar, solució amb l'entrada en vigor del Mercat Únic. Tampoc, cal dir-ho, la unió econòmica serà causa d'un augment de l'atur. Altre tema serà la possibilitat de circular lliurement per tot el territori comunitari. El problema, òbviament, serà exclusivament per als estats membres més forts econòmicament parlant, ja que poden trobar-se amb un allau migratori d'"europeus sense feina" amb tots els drets equiparats als ciutadans del país en qüestió.

Encara que no hi ha obstacles en aquest camp, la mesura de passar revisió periòdica als aturats en les oficines dels seus paï-

sos pot tenir efectes dissuasoris per a evitar aquests desequilibris possibles en el mercat laboral comunitari. El Mercat Únic obliga cadascuna de les administracions a sufragar els costos de les prestacions per als desocupats. A pesar de tot, no es pot descartar que una persona sense treball provinent d'un país nord-europeu comunitari (sinònim d'altres prestacions econòmiques) pugui pagar-se unes bones vacances en una zona del sud europeu.

RAFA GIL

La gent gran i els jubilats. Aquest col·lectiu té poques possibilitats de gaudir de més avantatges quan l'any que ve els europeus inicien la vida sense fronteres. Les pensions de jubilació no s'harmonitzaran i es mantindran, per tant, les grans diferències ja existents entre els jubilats "rics" dels estats membres més poderosos i els "pobres" dels menys desenvolupats. El que sí que és possible, i és ben palès en el Tractat d'Unió, és un fort increment d'intercanvis de la gent gran europea, que podrà anar sense cap problema d'una residència a una altra, sense barreres de nacionalitat. Per raons òbies, cal esperar un flux de nord a sud d'aquest sector social motivat pels preus més baixos, a més de la recerca d'un clima més benigne.

RAFA GIL

Les professions liberals. El Mercat Únic ha establert una directiva de sistema general per la qual es reconeixen de fet tots els diplomes d'ensenyament superior. Això per a facilitar la lliure circulació de les persones. A partir del 93 s'anularan les antigues directrius que regularitzaven activitats específiques, com la medicina, veterinària,

odontologia, i s'equipararan els nivells de qualificació obtinguts per a tota una sèrie de professions, incloent-hi les professions liberals (jurídiques sobretot), que a hores d'ara encara no estan cobertes per directives específiques.

D UMBERT

Catedràtics i professors d'ensenyament. No hi ha cap barrera perquè qualsevol ciutadà europeu pugui optar a una càtedra en una universitat dins del territori comunitari. Ara bé, no es pot oblidar que l'ensenyament pertany a l'àmbit del funcionariat i dependrà del nivell del lloc demanat. Entre els funcionaris és lògic que troben el camí tancat dels habitants d'un país per a ocupar una funció militar en un altre país diferent al seu. Malgrat aquesta barrera, residu del "patriotisme", no serà estrany que un europeu treballi com a administratiu en l'estructura jurídica d'un país diferent al seu de naixement i fins i tot en tasques complementàries militars. En la política es pot donar el cas particular de veure un alcalde alemany en un municipi turístic de Catalunya o del País Valencià.

RAFA GIL

Reclusos. Alguns visionaris preveien, amb l'entrada del Mercat Únic, la transferència de reclusos que estan a hores d'ara complint condemna als seus països d'origen. Aquesta circumstància queda completament descartada. Cada administració de justícia continuarà ocupant-se dels reclusos que hagen comès delictes amb tota la càrrega econòmica que això representa.

Els marginats. Anar per l'Europa comunitària amb l'estatus de mendicant, és a dir

RAFA GIL

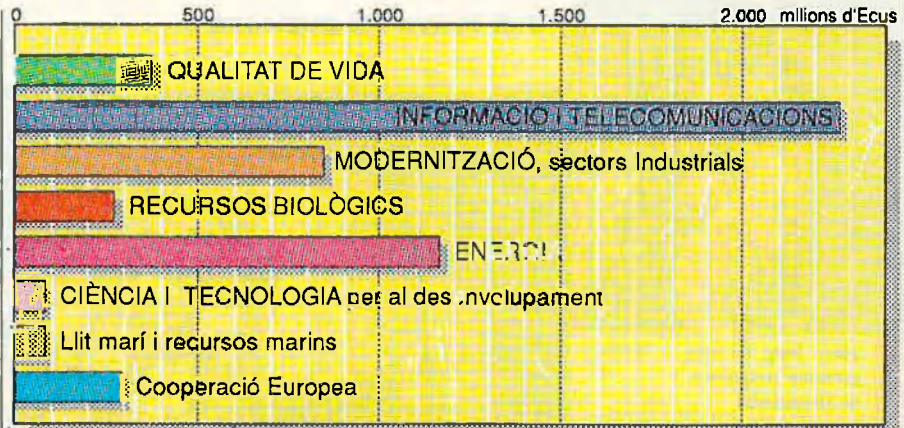
sense poder demostrar prou mitjans per a viure, estarà permès a partir del 1993, sempre que el mendicant siga d'alguna nacionalitat de les dotze que fins ara formen la comunitat europea. Els mateixos drets tindrà un pobre del sud que un del nord europeu per a beneficiar-se de les ajudes estipulades en cadascun dels països membres.

RAFA GIL

La propietat intel·lectual i industrial. Les principals figures protectores de la propietat intel·lectual i industrial són, segons el que diu el Tractat d'Unió: la patent, el *know-how*, la marca i els drets d'autor. Pel que fa a aquesta última, figura la tendència europea comunitària a arribar el més prompte possible a una harmonització de la legislació amb les normes internacionals vigents des de fa temps. Respecte a la regulació de la marca, la patent o el *know-how* (coneixements tècnics especialitzats, la CE ha elaborat una primera directiva per aconseguir l'aproximació de legislacions dels estats membres en matèria de marques (21 de desembre de 1988). El que no es persegueix amb ella és la unificació total de legislacions, sinó una certa homogeneïtat en les condicions d'obtenció del dret a la protecció d'una marca i, per consegüent, que aquesta protecció siga igual en tots els països. La marca registrada confereix al seu titular, segons l'esperit d'aquesta legislació, un dret exclusiu i està alhora facultat per a prohibir-ne a un tercer l'ús, sense el seu consentiment, en el circuit econòmic. Amb l'entrada del Mercat Únic, diuen els experts en la matèria, és necessari que hi haja una legislació més eficaç que una directiva d'aproximació i per aquest motiu es prepara actualment el reglament d'un sistema comunitari de marques.

I.P.

tal duanera. La lliure circulació significa, en efecte, que les mercaderies, quan circulen pel territori de la CE, no trobaran cap tipus d'obstacles administratius, fiscals o tècnics.

Això diu la llei, però la pràctica és una altra cosa molt diferent. Moltes formalitats, potser, queden en vigor temporalment, segons comentaven a EL TEMPS experts valencians en matèria de duanes.

Pel que fa als productes originaris d'altres països, la CE té previst, després de sotmetre'ls al primer control duaner, un tractament com a matèries comunitàries i accés lliure en tota l'àrea econòmica europea.

Un exemple il·lustratiu és l'entrada de taronges marroquines per Andalusia. La càrrega seria inspeccionada per la duana espanyola i no caldria una altra inspecció a través de tot el territori europeu. En tot cas, els duaners de l'estat membre en què es presenten les mercaderies seran els responsables del control per al conjunt del territori europeu.

Un cas especial el constitueixen els articles provinents dels països de l'EFTA, una altra associació europea de lliure intercanvi. Els productes industrials d'aquesta zona poden circular lliurement per la Comunitat europea sense abonar cap tipus de dret de duana i sense restriccions quantitatives.

LA REVOLUCIÓ SOBRE RODES

¿Com quedarà la situació en el sector del transport comunitari, un dels camps més dinàmics i que genera importants xifres de negocis?

El món empresarial del transport té poc clar encara avui com serà de l'anunciada regulació del cabotatge, o el que és el mateix, el permís que té un trans-

portista, no resident, per agafar càrrega en el país de destinació de la mercaderia i realitzar transports interiors en aquest país. Dit d'altra manera, quines possibilitats tindran les agències de transport alemanyes, per exemple, per treballar sense obstacles a Catalunya o al País Valencià. La legislació prevista pel MUE preveu autoritzacions de cabotatge per a circular per tot l'espai europeu comunitari, i per realitzar qualsevol transport de mercaderies per carretera. L'autorització, expedida a nom del transportista, només és vàlida per a un únic vehicle.

D'altra banda, amb el MUE es notarà al nostre territori l'obertura de comerços que pertanyen a xarxes de distribució europees o associades de qualsevol manera amb aquestes. En aquest punt pot aparèixer una vulneració de l'esperit del Tractat de Roma (1957), pilar fonamental de la CE, que va proclamar la llibertat de competència. Les normatives vigents anuncien acords de distribució exclusiva permesos per la llei: franquícies de distribució o distribució única.

Els experts europeus reconeixen, efectivament, que "es donen retalls a la lliure competència" en aquest tipus de contractes. L'article 85, paràgraf 1, del Tractat prohibeix expressament els acords entre empreses o les pràctiques concertades que puguin afectar el comerç entre estats membres. Més específicament es refereix a aquells que consisteixen a fixar els preus de compra o venda, limitar la producció, el mercat o les inversions, el repartiment de mercat o fonts d'aprovisionament. No obstant això s'han acceptat excepcions per a casos de distribució exclusiva, llicències de patents, d'investigació i desenvolupament.

Ignasi Pellicer